

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy Mgr. Jiřího Čurdy a soudců JUDr. Gabriely Kučerové a Mgr. Michala Výtiska ve věci

žalobce: [osobní údaje žalobce]
bytem [adresa]
zastoupený advokátem JUDr. [jméno] [příjmení]
sídlem Francouzská 171/28, 120 00 Praha 2

proti

žalované: ISCARE a. s., IČO 61858366
sídlem Jankovcova 1569/2c, 170 00 Praha 7
zastoupená advokátem JUDr. [jméno] [příjmení]
sídlem Stavitzská 1099/6, 160 00 Praha 6

o ochranu osobnosti, k odvolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 4. 2023, č. j. 37 C 26/2010-374

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku II. mění tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci 400 000 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku, jinak se potvrzuje.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci k rukám jeho právního zástupce na náhradu nákladů řízení 136 890 Kč a na náhradu nákladů odvolacího řízení 10 228 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Soud prvního stupně shora označeným rozsudkem ve výroku I. uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 300 000 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku, ve výroku II. zamítl žalobu o uložení povinnosti žalované zaplatit žalobci 700 000 Kč, ve výroku III. rozhodl o nákladech řízení tak, že uložil žalované povinnost zaplatit žalobci k rukám jeho právního zástupce na jejich náhradu 136 890 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku a ve výrocih IV. a V. rozhodl o vrácení části nezaúčtované zálohy na náklady dokazování, a to každému z účastníků ve výši 9 201,50 Kč.

2. V odůvodnění rozhodnutí soud připomněl, že žalobce je právním nástupcem původní žalobkyně, která se vůči žalované domáhala náhrady nemajetkové újmy ve výši 1 000 000 Kč z titulu ochrany osobnosti s tím, že žalovaná je zdravotnickým zařízením poskytujícím služby v oblasti gynekologie a původní žalobkyně byla její pacientkou od 6. 9. 2004 do 8. 3. 2007. Vzhledem k tomu, že žalobkyně vnímala během hormonální stimulace vaječníků v rámci asistované reprodukce v horním zevním kvadrantu levého prsu citlivou resistenci, ošetřující lékař žalobkyně v zařízení žalované rozhodl při kontrole 4. 1. 2006 o provedení mamografického vyšetření před dalším cyklem hormonální stimulace. To původní žalobkyně podstoupila v Gyncentru s. r. o. a vyšetření bylo vyhodnoceno 25. 1. 2006 nálezem cípatého denzního stínu velikosti cca 8mm v periferii horního kvadrantu levého prsu, nejisté etiologie s nutností dovyšetření s doporučením na doplnění sonografického vyšetření a v případě negativního nálezu při sonografickém vyšetření s doporučením na zopakování mamografického vyšetření levého prsu v šikmé projekci. Výsledek tohoto vyšetření byl zaslán žalované. První kontrolu po absolvování mamografického vyšetření absolvovala původní žalobkyně 8. 2. 2006 a dostalo se jí informace, že mamografické vyšetření dopadlo dobře a je možno zahájit přípravy k dalšímu cyklu hormonální stimulace, na doporučené ultrazvukové vyšetření žalovanou odeslána nebyla. Další kontrolu u žalované absolvovala původní žalobkyně 8. 3. 2006, bylo provedeno ultrazvukové vyšetření vaječníků a bylo jí sděleno, že další cyklus hormonální stimulace může být zahájen. Na doporučené ultrazvukové vyšetření levého prsu opět odeslána nebyla. Další kontrolu absolvovala dne 22. 3. 2006, ani tehdy nebyla odeslána na dovyšetření a dne 24. 3. 2006 byl u ní zahájen další cyklus hormonální stimulace. Kontrolu absolvovala dne 28. 3. 2006, na vyšetření opět nebyla odeslána, stejně tak jako při dalších kontrolách 3. 4. 2006, 5. 4. 2006, 15. 4. 2006, 20. 4. 2006, 27. 4. 2006, 7. 6. 2006, 14. 2. 2007, 20. 2. 2007. Dne 8. 4. 2006 se původní žalobkyně u žalované podrobila odběru vajíčků z vaječníků, na vyšetření opět odeslána nebyla. Při kontrole 16. 11. 2006 jí bylo sděleno, že jí v lednu 2007 bude provedeno hysteroskopické vyšetření, plánované vyšetření bylo odloženo a původní žalobkyně ho u žalované podstoupila dne 8. 3. 2007. Na jaře 2008 pak původní žalobkyně pozorovala ztvrdnutí předmětné rezistence v levém prsu. Následovala vyšetření v Nemocnici Na Homolce a bylo potvrzeno, že ložisko v horním zevním kvadrantu levého prsu je maligní etiologie, konkrétně, že jde o duktální karcinom s invazí do prsního svalu. Následně byla zahájena intenzivní terapie.

3. Podle původní žalobkyně pochybila žalovaná tím, že disponovala od ledna 2006 výsledkem mamografického vyšetření s nutností dovyšetření a výslovným doporučením na doplnění sonografického vyšetření, přesto po celé následující období, po které původní žalobkyni poskytovala péči (až do 8. 3. 2007) žádné vyšetření nezajistila, původní žalobkyni na podezřelý výsledek mamografického vyšetření neupozornila, naopak ji informovala, že výsledek byl negativní. Intenzita neoprávněného zásahu ze strany žalované narůstala s časem. Roční prodlení může mít pro pacienta i fatální následky. Tím zasáhla do osobnostních práv původní žalobkyně, neboť si nepočínala tak, aby ke škodě na zdraví nedošlo. Neposkytnutí odpovídající léčebné péče představuje zásah do práva fyzické osoby na zdraví, důstojnost a soukromí a porušuje práva chráněná § 11 a násl. občanského zákoníku. Nemajetková újma spočívá v porušení či jen ohrožení osobnostního práva fyzické osoby. V daném případě spočívala nemajetková újma ve snížení šancí původní žalobkyně na včasné zjištění zhoubného charakteru ložiska v jejím levém prsu, potažmo ve snížení šancí na méně radikální onkologickou léčbu, ve snížení šancí na dlouhodobé přežití a

snížení šancí na vyléčení a přežití vůbec. Tato újma vznikla v příčinné souvislosti s neoprávněným zásahem žalované a původní žalobkyně k jejímu odčinění požadovala 1 000 000 Kč.

4. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby. Odmítla, že by zanedbala lékařskou péči tím, že původní žalobkyni nedešlala na doporučené ultrazvukové vyšetření s tím, že zdravotní stav původní žalobkyně v době podání žaloby nemá žádnou souvislost s lékařskou péčí, která jí byla ve zdravotnickém zřízení žalované poskytována. Žalovaná není zdravotnickým zařízením, které by poskytovalo lékařskou péči v oblasti chorob prsu (mamologie). U pacientek do čtyřiceti let věku není ani obvyklé, aby před započetím či v průběhu hormonální léčby, která je nezbytnou součástí procesu IVF, byly podrobovány mamologickému vyšetření. Původní žalobkyně byla odeslána na mamologické vyšetření do Gyncentrum s. r. o. na vlastní žádost, bylo pak již na tomto zdravotnickém zařízení, jakou formu vyšetření zde pacientka podstoupí, tedy zda to bude vyšetření mamografické či sonografické. Pakliže původní žalobkyně podstoupila mamografické vyšetření, na něž se odvolává a jehož výsledkem bylo podezření na možný nález, bylo též úkolem tohoto zdravotního zařízení provést další vyšetření, kterým by toto podezření bylo vyloučeno či případně potvrzeno a nabídnout původní žalobkyni možnost další léčby. Ošetřující lékař žalované beze zbytku splnil svou lékařskou povinnost tím, že při možnosti podezření na existenci nálezu v prsu pacientky ji odeslal k mamologickému vyšetření na odbornou kliniku. Další tvrzený postup je v rozporu s lékařskou praxí. Žalovaná má tudíž zato, že v této věci není pasivně legitimována. Současně žalovaná poukázala na skutečnost, že z provedených důkazů vyplývá, že původní žalobkyně o nálezu věděla již od roku 2006, bylo tak na ní, aby podstoupila další vyšetření a včas podstoupila potřebnou léčbu. Stejně tak uvádí, že šance na přežití se u původní žalobkyně v souvislosti s pozdější detekcí rakoviny snížila maximálně o 10 %, v žádném případě se tak nejedná o převažující příčinu ve vztahu k hypotetickému pochybení ze strany žalovaného.

5. Soud prvního stupně připomněl, že ve věci již rozhodl rozsudkem ze dne 5. 3. 2015, č. j. 37 C 26/2010-206, kterým vyhověl žalobě co do částky 500 000 Kč, ve zbytku žalobu zamítl a žádnému z účastníků nepřiznal náhradu nákladů řízení. Toto rozhodnutí bylo usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 11. 2023, č. j. 3 Co 151/2015-338, zrušeno a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Podle Vrchního soudu dospěl soud prvního stupně ke správnému závěru, že žalovaný nárok je co do základu důvodný, neboť postup žalované nebyl lege artis, a zásah do osobnostních práv původní žalobkyně byl tak intenzivní, že bude zjevně na místě poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v peněžité formě, avšak výši přiznané částky zadostiučinění v penězích je třeba dostatečně odůvodnit, mimo jiné i srovnáním s jinými obdobnými případy. Za zásadní pochybení soudu prvního stupně shledal odvolací soud to, že se soud prvního stupně vůbec nezabýval námitkou promlčení, kterou žalovaná v průběhu řízení vznesla.

6. Soud prvního stupně v dalším řízení s ohledem na změnu v osobě soudce zopakoval dokazování a zjištěný skutkový stav posoudil podle § 11, § 13 a § 106 zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“). Uvedl, že základním předpokladem vzniku odpovědnosti podle § 13 obč. zák. je vznik neoprávněného zásahu objektivně způsobitelného narušit, popřípadě ohrozit osobnostní práva chráněná § 11 a násl. obč. zák. Shrnl, že předmětem řízení byl nárok původní žalobkyně na náhradu za další nemajetkovou újmu, kterou představují další útrapy, které poškozená utrpěla a jsou hodny odškodnění, když jde dle judikatury Nejvyššího soudu o „zbytkovou kategorii“ nepříznivých následků do sféry poškozené, které nejsou bolestivé a nemají trvalý charakter. Podle § 11 a násl. obč. zák. je proto nutno uplatnit rozhodná skutková tvrzení o tom, že odškodnění z titulu náhrady škody na zdraví za bolest a ztížení společenského uplatnění poškození není dostatečnou satisfakcí za vzniklou újmu na osobnostních právech poškozené fyzické osoby. Jedná se o dočasné omezení v aktivitách, útrapy či obavy nad rámec běžných nepříjemností spojených se zdravotním stavem. Pokud jde o promlčení nároku na náhradu další nemajetkové újmy, ten se podle soudu promlčuje v tříleté lhůtě od dne, kdy duševní útrapy vznikly. Zásadní je stanovení počátku běhu promlčecí doby v případě zásahu do zdraví. Domáhá-li se původní žalobkyně nároků plynoucích z práva na náhradu škody na zdraví, uplatní se § 106 obč. zák., a je nutno dovodit, že

vzhledem k jednotnému a specifickému charakteru nemajetkové újmy na zdraví (dané mimo jiné tím, že škodlivý následek se může projevit i po delším časovém úseku, jak zdůraznil Ústavní soud v nálezu ze dne 28. 1. 2016 sp. zn. III. ÚS 2946/13) se teze dovozené na základě § 106 obč. zák. analogicky vztáhnou i na případy, kdy se žalobce domáhá práva na ochranu osobnosti a z něj pramenícího práva na poskytnutí zadosti učinění za neoprávněný zásah do zdraví. Začátek vzniku nemajetkové újmy původní žalobkyně nastal v dubnu 2008, kdy se dozvěděla o výskytu karcinomu a lékařské zprávy z ledna 2006, která doporučila dovyšetřit podezřelé ložisko v levém prsu. Došlo jí tak, že žalovaná nepostupovala v souladu s daným doporučením a nezaslala původní žalobkyni na další vyšetření tak, aby bylo podezření z prvního mamografu ověřeno, kdy dřívější detekce rakoviny mohla vést k méně radikální léčbě a zvýšení šancí žalobkyně na plné uzdravení. Žaloba byla podána dne 29. 1. 2010, tedy v rámci dvouleté subjektivní a tříleté objektivní zákonné promlčecí lhůty, nárok tedy promlčen není (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 371/2017). Nárok žalobce zároveň nemůže být promlčen, neboť v době jeho vzniku začátek roku 2008 nebyla promlčecí doba ohledně práva na náhradu nemajetkové újmy jasně určena zákonem ani ustálenou judikaturou v okamžiku vzniku rozhodné události, nemůže tedy promlčecí lhůta z podstaty věci začít bez dalšího běžet (zde soud odkázal na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3500/18 a rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 3161/2008).

7. Podle soudu v řízení byl prokázán neoprávněný zásah žalované do osobnostních práv původní žalobkyně (práva na zdraví) spočívající v tom, že nebyla původní žalobkyni poskytnuta zdravotní péče *lege artis*, v důsledku čehož došlo k snížení šance na její uzdravení, případně ke ztrátě očekávání na lepší zdravotní stav. V tomto směru lze podle soudu odkázat na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 12. 8. 2008, sp. zn. I. ÚS 1919/08, s tím, že v nyní projednávané věci se jednalo o opomenutí ošetřujícího lékaře, který nedbal doporučení specialisty na dovyšetření nejasného nálezu na prsu původní žalobkyně, případně fakt, že by si vyžádal gynekologické vyšetření na mamografu v důsledku konkrétního podezření původní žalobkyně, již řádně nepřijal, či zanedbal řádně vyhodnotit výsledky tohoto vyšetření uvedené v lékařské zprávě, aby přitom následně odsouhlasil pokračování v dalším cyklu hormonální léčby asistované reprodukce, která byla v přímé kontraindikaci s jakýmkoliv rakovinovým onemocněním. Z jednotlivých znaleckých posudků je podle soudu zřejmé, že nelze konkrétně zjistit nakolik se opomenutí a následné jednání žalované podílelo na vývoji zdravotního stavu původní žalobkyně, a zda za situace, když by žalovaná jednala *lege artis* a žalobkyně by absolvovala pravidelná vyšetření na gynekologii, bylo by možno rozvoji rakoviny předejít. V každém případě však ze znaleckého posudku bylo prokázáno, že podávaný hormonální preparát zvyšuje riziko nádoru a urychluje jeho růst. Podle názoru soudu se v daném případě jedná o velmi významný zásah do osobnostních práv původní žalobkyně, přičemž způsobená újma byla zvláště intenzivní s ohledem na nejen opomenutí, ale i konkrétní jednání ze strany žalované, které mohlo podpořit růst rakoviny. V souladu s již vyjádřeným názorem odvolacího soudu měl tedy i soud prvního stupně za to, že zadosti učinění v jiné než peněžité formě nepřichází v úvahu.

8. Při stanovení výše přiměřeného zadosti učinění soud přihlédl k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo. Soud ve své úvaze zkoumal míru zásahu do osobnostních práv původní žalobkyně, přihlédl v prvé řadě k charakteru zásahu do osobnostních práv, k jeho formě a následkům, k postavení původní žalobkyně ve společnosti i soukromí, k době a situaci, v níž došlo k protiprávnímu zásahu, v neposlední řadě také k důsledkům, které protiprávní zásah vyvolal v osobnostních právech původní žalobkyně s přihlédnutím k tomu, která z dílčích složek osobnostních práv byla ohrožena či poškozena. Soud uvedl, že součástí práva na ochranu lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a jména a na ochranu soukromého a rodinného života je také právo na přiměřené zadosti učinění za nemajetkovou újmu, jeho výše musí dostatečně odrážet intenzitu zásahu do uvedených práv, jinak dochází k porušování garantovaných práv v čl. 10 odst. 1 a 2 Listiny a čl. 8 odst. 1 Ústavy. Soud přihlédl k tomu, že původní žalobkyně se dostavila do zařízení žalované za účelem pokusu o otěhotnění formou asistované reprodukce,

v tomto nestátním zařízení se léčila od roku 2004 do roku 2007, přičemž s ohledem na věk původní žalobkyně jistě asistovaná reprodukce nebyla bezplatná. Žalovaná, ač měla věnovat zdravotnímu stavu původní žalobkyně náležitou pozornost, takto nepostupovala, původní žalobkyni sice odeslala na mamografické vyšetření, avšak dalšímu nálezu již nevěnovala pozornost a ani původní žalobkyni neupozornila, že by mohl být nějaký problém. Lékař si musel být vědom toho, že při takovém nálezu může dojít k problému a následnému rozvinutí choroby, což se také stalo. Zároveň je podle soudu nutné zkoumat i další konkrétní okolnosti případu, zejména zhodnotit postoj žalované ke způsobené škodě, která po celou dobu řízení svou odpovědnost konzistentně popírala a původní žalobkyně se po celou dobu řízení ze strany žalované nedočkala ani omluvy a v průběhu řízení zemřela. V průběhu drastické léčby, které se v případě dřívějšího odhalení rakoviny dalo předejít, byl u původní žalobkyně vyvolán přechod, v důsledku čehož ztratila možnost početí, stejně tak celá situace ovlivnila psychický stav původní žalobkyně, která trpěla depresemi, což se odráželo jak v rodinném, tak profesním životě (pracovala na manažerských pozicích), na druhou stranu vzal soud v úvahu, že na pocity a stavy původní žalobkyně měla stejně tak zásadní vliv diagnóza rakoviny, a zvolená léčba. Soud dále uvedl, že při posouzení výše náhrady nemajetkové újmy v penězích je důležitým aspektem to, aby její výše odrážela sdílené představy o spravedlnosti.

9. Při použití principu proporcionality soud přihlédl k náhradě присouzené v jiných případech, v nichž se jednalo o zásah do osobnostních práv. Takto soud odkázal na rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 14. 12. 2015, č. j. 34 C 80/2009-225, kdy byla žalovaná, taktéž léčebné zařízení, zavázána uhradit žalobkyni přiměřené zadostiučinění v částce 100 000 Kč za velice obdobných skutkových okolností. V důsledku tohoto neoprávněného zásahu bylo zasaženo do stejných práv žalobkyně jako v projednávaném případě (právo na zdraví, snížení šance žalobkyně atd...). Soud má za to, že projednávaná kauza se liší nejen tím, že jednání non lege artis nespočívalo pouze ve špatném vyhodnocení lékařské zprávy a neprovedení doporučeného dovyšetření, ale i v podávání hormonální léčby, která mohla podpořit rakovinové bujení. Stejně tak bylo v projednávané věci období od jednání žalované do doby určení správné diagnózy několikanásobně delší. Dalším srovnávaným rozhodnutím je rozsudek Vrchního soudu v Olomouci č. j. 1 Co 68/2015-246 ze dne 13. 5. 2015, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí Krajského soudu, jímž soud uložil žalované (také zdravotnickému zařízení) zaplatit žalobkyni (matce na zdraví poškozeného syna) na náhradě nemajetkové újmy částku 1 000 000 Kč Krajský soud konstatoval, že nemajetková újma vznikla žalobkyni fatálním poškozením zdraví syna, kdy v důsledku zanedbání péče v době porodu se u nezletilého rozvinula těžká forma dětské mozkové obrny. Syn je těžce pohybově i smyslově postižen. Vrchní soud konstatoval, že v důsledku neoprávněného zásahu žalované do osobnostních práv žalobkyně, jejího soukromí a rodinného života, je dán nárok žalobkyně na náhradu nemajetkové újmy v penězích. Jeho výše je odůvodněna zejména 24hodinovou péčí o postiženého syna, což zcela ovlivňuje soukromý život žalobkyně – nemá tak čas na péči o dvě starší děti, sebe a manžela. Tento případ je v rysech subjektu žalované, a způsobu protiprávního jednání obdobný, důsledky jsou však oproti projednávané věci pro žalobkyni, celoživotní a mimořádně intenzivní (jak z citového hlediska, tak s ohledem na skutečnost, že péči o postiženého syna v důsledku bezprostředního jednání žalované, podřídila žalobkyně celý svůj život). Zásah je ve věci dle Vrchního soudu v Olomouci o to intenzivnější, kdy se jedná o zdravotní stav osoby matce nejbližší (syna), k poškození zdraví došlo bezprostředně jednáním žalované a následky v osobnostních právech si matka s ohledem o nutnost 24hodinové péče o nezletilého ponese žalobkyně celý život. Vůči tomuto případu s ohledem na porovnávání rozhodné skutečnosti, musí být přiznané zadostiučinění v projednávané věci proporcionálně nižší. Co se týče srovnání s rozhodnutím Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 4518/2018 ze dne 16. 10. 2019, tak v této věci uplatnili nárok pozůstalí, kteří utrpěli nemajetkovou újmu v důsledku úmrtí manžela žalobkyně a) a otce žalobce b), jehož příčinou byla nesprávná diagnóza stanovená ošetřující lékařkou a potvrzena vedoucí lékařkou. V řízení nebyla spornou existence újmy, porušení právní povinnosti žalovanou (postup non lege zaměstnankyň při ošetření zemřelého) ani příčinná souvislost mezi těmito skutečnostmi. Žalována se oběma žalobcům omluvila, a prostřednictvím vedlejší účastnice

uhradila 300 000 Kč. Soud zde došel k závěru, že základní částka náhrady za duševní útrapy osoby blízké činí 20násobek průměrné mzdy v době úmrtí, v tomto případě to bylo 500 000 Kč, které dále navyšoval s ohledem na konkrétní kritéria a skutečnost, že se jednalo o pochybení zdravotnického zařízení, na které se pacient obrátil o pomoc s důvěrou v odbornost jeho zaměstnanců. Postavení žalované jakožto garanta odbornosti a profesionality zdravotnického personálu je totiž okolností, pro kterou může být náhrada nemajetkové újmy zvýšena, v tomto případě s ohledem na okolnosti na straně nezletilého žalobce b) na trojnásobek, tedy celkem na 1 500 000 Kč. Žalobkyni a) byla přiznána částka v celkové výši 1 250 000 Kč. Soud má za to, že tento případ se od projednávané věci liší jednáním žalované a formou zavinění ve vztahu k způsobenému následku. V tomto případě došlo k smrti manžela a otce přímo v souvislosti s jednáním žalované non lege artis. V rámci posouzení proporcionality soud vzal v úvahu v této věci uvedený výpočet nemajetkové újmy (20násobek průměrné mzdy v době, kdy k újmě došlo) a došel k závěru, že 20násobek průměrné mzdy k roku 2008 činil částku 404 220 Kč, jedná se o základní částku, která by náležela pozůstalým jako přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou smrtí osoby blízké, což v projednávané věci není zcela přiléhavé, ale tvoří pomyslný strop, kterým se s ohledem na otázku příčiny, která v projednávané věci nebyla zdaleka tak přímá, a následku, který nebyl bezprostředně fatální, soud při stanovení částky přiměřeného zadostiučinění řídil. Soud tedy po zvážení všech rozhodných skutečností, kritérií i přiznaných výší přiměřeného zadostiučinění v obdobných případech přiznal žalobci přiměřené zadostiučinění dle § 13 odst. 2 obč. zák. ve výši 300 000 Kč, ve zbytku žalobu jako nedůvodnou zamítl.

10. Výrok o nákladech řízení odůvodnil soud odkazem na § 142 odst. 3 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), a jejich náhradu přiznal úspěšnému žalobci. Současně soud rozhodl o vrácení nespotřebované části složené zálohy na znalecké zkoumání.

11. Rozsudek v rozsahu jeho výroku II. napadl odvoláním žalobce. Poukázal na to, že Ústavní soud ve své judikatuře jednoznačně konstatuje, „že lidský život i zdraví jsou nejdůležitějšími lidskými statky, které (zcela logicky) požívají výslovné ústavněprávní ochrany (viz čl. 6 odst. 1, čl. 7 odst. 1 a čl. 31 Listiny), přičemž je povinností (i) obecných soudů jako orgánů veřejné moci, aby při výkladu a použití podústavního práva tato základní práva braly v úvahu, aby je promítaly do svého rozhodování (čl. 4 Ústavy)“ (nález Ústavního soudu ze dne 25. 5. 2021, sp. zn. IV. ÚS 3416/20). Obdobně se ve své judikatuře opakovaně vyjádřil i soud Nejvyšší, konstatujíc, že: „právo na ochranu zdraví je bez jakékoliv pochybnosti pro každého jedním z nejvýznamnějších, neboť má bezprostřední dopad na kvalitu existence fyzické osoby, resp. na její existenci vůbec“ (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 30 Cdo 154/2007), resp. že: „není vyloučen zásah do osobnostních práv pacienta tím, že mu nebyla poskytnuta odborná péče na náležité úrovni a on tím byl zasažen na nejceněnější hodnotě, jíž je lidské zdraví, a musí se vnitřně vypořádat s tím, že byl zbaven možnosti dosáhnout uzdravení či dosažení předpokládaného zdravotního stavu (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2022, sp. zn. 31 Cdo 2376/2021). Jako nejdůležitější lidské statky však musí život a zdraví nutně požívat minimálně stejné, ne-li vyšší míry ochrany, než soukromý život obecně, přičemž, dle názoru Ústavního soudu: „součástí práva ... na ochranu soukromého ... života je také právo na přiměřeně vysoké finanční zadostiučinění za nemajetkovou újmu, jehož výše musí dostatečně odrážet intenzitu zásahu do uvedených práv, jinak dochází k porušení práv garantovaných čl. 10 odst. 1 a 2 Listiny a čl. 8 odst. 1 Úmluvy“ (nález Ústavního soudu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 2844/14). Obdobně i Nejvyšší soud judikoval, že: „rozhodující pro posouzení přiměřenosti odškodnění není matematický postup, jímž soud ke stanovení náhrady škody dospěl, nýbrž reálná hodnota peněžní částky ... a to zejména se zřetelem k významu zdraví v hierarchii obecně uznávaných hodnot, k potřebě naplnění satisfakční i preventivní funkce náhrady a k požadavku srovnatelnosti s výší náhrad jiných nemateriálních újem přiznávaných soudy“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 25 Cdo 1106/2008).

12. Podle žalobce soudem prvního stupně přiznaná náhrada ve 300 000 Kč absolutně neodpovídá ani významu lidského života a zdraví, coby nejdůležitějších lidských statků, ani intenzitě a trvání

zásahu žalované do práva původní žalobkyně na jejich ochranu, a nakonec ani postoj žalované. Soud prvního stupně přitom především vycházel z komparace s rozhodnutím Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 14. 12. 2015, č. j. 34 C 80/2009–225, když rozdíl mezi tímto případem a nyní řešenou věcí spatřuje v tom, že v nynější věci žalovaná, krom diagnostického pochybení, podávala původní žalobkyni ještě navíc hormonální léčbu, jež mohla rakovinné bujení podpořit, a v tom, že v ústeckém případě mělo diagnostické pochybení žalované za následek toliko cca čtyřměsíční opoždění stanovení diagnózy, zatímco v případě původní žalobkyně mělo pochybení žalované za následek zhruba dvouleté opoždění stanovení diagnózy. Podle žalobce jsou však rozdíly mezi ústeckým případem a případem nyní posuzovaným podstatně větší, a to minimálně z následujících důvodů, a sice v ústeckém případě žalovaná své původní diagnostické pochybení, spočívající v nesprávném popisu mamografických snímků ze dne 2. 7. 2007, po cca 4 měsících sama napравила, když již dne 12. 11. 2007 bylo další zobrazovací vyšetření v zařízení téže žalované vyhodnoceno správně, naopak v nyní posuzovaném případě žalovaná své pochybení nenapravila vůbec, v ústeckém případě navíc pacientka ke dni vyhlášení rozsudku žila, a to bez známek recidivy nádorového onemocnění, a újma, kterou soud v souladu se zásadou vyjádřenou v § 6 odst. 2 obč. zák. logicky přičetl k tíži žalované, spočívala především v nutnosti odstranění celého prsu radikální mastektomií, namísto potenciální možnosti odstranění pouze části prsu tzv. parciální mastektomií v případě správného diagnostického postupu potenciálně vedoucího k včasější diagnóze, v nyní projednávaném případě však původní žalobkyně po více než 6 letech od podání žaloby zemřela, přičemž základní příčinou smrti byl generalizovaný karcinom prsu. V ústeckém případě se žalované zdravotnické zařízení proti rozsudku neodvolalo, rozsudek soudu akceptovalo a žalobkyni soudem přiznanou náhradu vyplátilo. V nyní projednávaném případě však žalovaná po celou dobu řízení jakékoliv porušení právní povinnosti odmítá, byť zcela evidentně již samotnou zdravotnickou dokumentaci o původní žalobkyni vedla protiprávním způsobem, když v evidentním rozporu s § 67b odst. 4 zák. č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, účinného do 31. 3. 2012, právě záznam v dokumentaci žalované o původní žalobkyni absolvovaném mamografickém vyšetření, o nálezu drobné ložiskové léze a o doporučeném sonografickém vyšetření, žádným datem zápisu opatřen není. Přitom mj. platí, že:, zejména je třeba zhodnotit postoj osoby odpovědné ke způsobené škodě; jinak se bude např. hodnotit snaha odpovědného o urychlené vyřešení náhrady nemajetkové újmy, jinak jeho obstrukce, nepřiznání odpovědnosti ...“ (nález Ústavního soudu ze dne ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 2844/14).

13. V souhrnu tedy, přestože věc řešená Krajským soudem v Ústí nad Labem pod sp. zn. 34 C 80/2009 je nepochybně typově shodná, jak co do závažnosti, tak co do postoje žalované, je s nyní projednávaným případem nesrovnatelná. Pokud pak soud prvního stupně argumentuje potvrzujícím rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 5. 2015, sp. zn. 1 Co 68/2015, je na místě namítnout jednak to, že částka ve výši 1 000 000 Kč byla v předmětném případě soudem prvního stupně přiznána matce poškozeného dítěte, tedy sekundární oběti, zejména však, že ta se žalobou domáhala právě přiznání částky 1 000 000 Kč, soud byl tedy v předmětné věci vázán žalobním petitem a vyšší náhradu jí přiznat nemohl. Žalobce proto navrhl, aby odvolací soud výrok II. rozsudku soudu prvního stupně změnil a žalobě zcela vyhověl.

14. Žalovaná ve vyjádření k odvolání uvedla, že jakkoli se neztotožňuje se skutkovými závěry, které soud v tomto sporu učinil a nadále má za to, že odpovědnost za zásah do osobnostní sféry původní žalobkyně u ní není dána, rozhodla se v zájmu ukončení sporu proti rozsudku nepodávat opravný prostředek a povinnost jí uloženou výrokem I. splnila. V úvodu vyjádření nejprve obsáhle rozvedla, proč dle jejího názoru soud prvního stupně nesprávně dovodil její odpovědnost za zásah do osobnostních práv původní žalobkyně. Dále namítla, že se soud ani nyní řádně nevypořádal s námitkou promlčení. Pokud totiž stanovil začátek vzniku nemajetkové újmy původní žalobkyně do dubna 2008, kdy se měla dozvědět o výskytu karcinomu a (o existenci) lékařské zprávy z ledna 2006, která doporučila dovyšetřit podezřelé ložisko v levém prsu, pak přehlédl klíčový důkaz, a to ambulantní zprávu z Nemocnice Na Homolce ze dne 19. 5. 2008, předložený samotnou původní

žalobkyní. Zde je na první straně této zprávy v kolonce NO (Nynější onemocnění) uvedeno, „cca 2 roky ví o nálezů v prsu, od ledna změna charakteru“. Není tedy pravdou, že by se žalobkyně o nádoru dozvěděla až v roce 2008. Tento důkaz jednoznačně prokazuje, že původní žalobkyně o nádoru věděla od roku 2006. Žaloba podaná v roce 2010 je tak jednoznačně podána po uplynutí promlčecí doby. Žalovaná nadále nesouhlasí se závěry soudu o základu její odpovědnosti. Nicméně pokud jde o posouzení otázky výše peněžité náhrady, s teoretickým připuštěním správnosti závěrů soudu prvního stupně o základu sporu má žalovaná za to, že přiznaná částka je více než přiměřená, resp. je spíše vyšší než přiměřená. Namítla v tomto ohledu, že v odůvodnění prakticky absentuje vyjádření toho, jaké údajné, „útrapy“ měla původní žalobkyně utrpět v důsledku protiprávního jednání žalované. Pakliže žalobce tvrdí, že původní žalobkyně se o, „nálezů“ dozvěděla až v roce 2008, pak v době, kdy probíhala léčba u žalované (2004 2007) k žádným útrapám docházet nemohlo. Tyto mohly nastat tedy někdy v roce 2008 s diagnózou rakoviny prsu. Nicméně zhoršení zdravotního stavu původní žalobkyně nelze označit za fatální. Ze znaleckého posudku prof. [příjmení] předloženého žalobcem je patrné, že ještě 13. 6. 2013 měla manželka žalobce provedeno mamografické a ultrazvukové vyšetření prsou bez známek recidivy. Následný výskyt téhož onemocnění, které se stalo původní žalobkyni osudné a na jehož následky v roce 2016 zemřela, tak nelze klást do souvislosti s léčbou u žalované v letech 2004 2007. Soud označuje léčbu původní žalobkyně za, „drastickou“, s tím, že této se dalo předejít, avšak tento svůj hodnotící soud nijak nevysvětluje a neuvádí, z jakého zdroje tento jeho emotivně zabarvený úsudek vyvěrá. Skutečnost, že soudní řízení trvalo dlouho (od roku 2010 doposud), rovněž nelze klást k tíži žalované. Jediný důsledek, který lze spojovat s údajným pochybením na straně žalované, může být spojován s pocity původní žalobkyně, že kdyby byla její nemoc diagnostikována dříve (přičemž je otázka, zda vůbec mohla být diagnostikována dříve, neboť nebylo prokázáno, že v roce 2006 již nádor existoval), mohla být její léčba (tak jako tak nevyhnutelná) zahájena dříve, a tedy mohla být účinnější, resp. méně náročná (přičemž nelze určit do jaké míry). Jak dále soud správně uvádí, na pocity a stavy původní žalobkyně měla stejně tak zásadní vliv diagnóza rakoviny a zvolená léčba, což taktéž nejsou aspekty, za něž by žalovaná mohla být jakkoli odpovědná. S ohledem na uvedené má žalovaná za to, že přiznaná peněžitá náhrada vysoce přesahuje částku, kterou by pro daný případ, za dané situace, s ohledem na skutková zjištění, která byla dle soudu prvního stupně prokázána, bylo možno označit za přiměřenou (proporcionální), a to i s přihlédnutím k nepochybné (spolu) odpovědnosti samotné původní žalobkyně, event. i dalších subjektů (Gyncentrum s.r.o., praktický lékař původní žalobkyně, gynekolog původní žalobkyně). Navrhla proto, aby odvolací soud napadený výrok II. potvrdil.

15. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal podle § 212 a násl. o. s. ř. výrok II. rozsudku soudu prvního stupně a dospěl k závěru, že odvolání žalobce je částečně důvodné.

16. Podle odvolacího soudu měl soud prvního stupně k dispozici dostatek skutkových zjištění, z těchto i odvolací soud vycházel a pro stručnost na tato zjištění, jak jsou obsažena v odůvodnění napadeného rozsudku, odkazuje. Již nyní lze uvést, že soud prvního stupně z těchto zjištění vyvodil i správné právní závěry, s nimiž se odvolací soud ztotožňuje, s výjimkou výše přiměřeného zadostiučinění, jak o tom dále.

17. Předmětem přezkumu odvolacího soudu bylo rozhodnutí soudu prvního stupně, jímž zamítl žalobu o zaplacení 700 000 Kč, neboť dovodil, že přiměřeným zadostiučiněním k odčinění újmy vzniklé původní žalobkyni v souvislosti se zásahem do jejích osobnostních práv je částka 300 000 Kč (jak ji přiznal ve výroku I. rozsudku, který již nabyl právní moci).

18. Úvodem je třeba uvést, že pokud žalovaná znovu ve vyjádření k odvolání otevírá otázku existence zásahu do osobnostních práv původní žalobkyně a odpovědnosti žalované za tento zásah ve smyslu § 11 a § 13 obč. zák., odvolací soud již v usnesení ze dne 21. 11. 2023, č. j. 3 Co 151/2015-338, přisvědčil soudu prvního stupně v to, že postup žalované nebyl lege artis a že zásah do osobnostních práv původní žalobkyně byl tak intenzivní, že k odčinění újmy tím vzniklé bude na místě poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v peněžité formě. Tuto otázku při

nezměněném skutkovém stavu proto odvolací soud považuje i nadále za vyřešenou, přičemž v podrobnostech lze odkázat na odůvodnění nyní napadeného rozsudku soudu prvního stupně a tam obsaženou podrobnou argumentaci. I podle odvolacího soudu tak předpoklady odpovědnosti žalované (existence zásahu objektivně způsobitelného vyvolat nemajetkovou újmu spočívající buď v porušení, nebo jen ohrožení osobnosti fyzické osoby v její fyzické a morální integritě, protiprávnost tohoto zásahu a existence příčinné souvislosti mezi zásahem a jeho neoprávněností – srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 4. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4577/2007) byly naplněny. Úkolem soudu prvního stupně pak bylo (jak vyplývá ze zrušovacího usnesení odvolacího soudu) řádně odůvodnit výši přiměřeného zadostiučinění (mj. i srovnáním s jinými obdobnými případy) a vypořádat se s námitkou promlčení, kterou žalovaná v průběhu řízení vznesla.

19. Pokud jde o žalovanou namítané promlčení uplatněného nároku, i tuto otázku soud prvního stupně posoudil správně a správně dovodil, že nárok promlčen není. I zde lze v podrobnostech odkázat na odůvodnění napadeného rozsudku a argumentaci tam uvedenou. Ve vztahu k námitce žalované o tom, že původní žalobkyně o výskytu nádoru musela vědět již v roce 2006, jak o tom svědčí obsah ambulantní zprávy z Nemocnice Na Homolce ze dne 19. 5. 2008, pak ale žalovaná pomíjí, že pokud byla původní žalobkyně vyslána na vyšetření pro možnou kontraindikaci s uvažovanou hormonální léčbou, vyšetření bylo realizováno a hormonální léčba byla zahájena, stěží mohla původní žalobkyně v roce 2006 mít povědomí o protiprávnosti postupu žalované, resp. o postupu *non lege artis*. Správně proto soud prvního stupně počátek běhu promlčecí lhůty spojil s datem vyšetření původní žalobkyně v Nemocnici Na Homolce v dubnu 2008.

20. Pokud jde o výši zadostiučinění, na rozdíl od soudu prvního stupně má odvolací soud za to, že soudem přiznaná částka 300 000 Kč není zadostiučiněním přiměřeným k odčinění újmy vzniklé neoprávněným zásahem žalované do osobnostních práv původní žalobkyně. Soud prvního stupně správně dovodil, že se jednalo o zásah závažný (intenzivní) a že k jeho odčinění je na místě zadostiučinění v penězích. Správně pak soud prvního stupně při stanovení výše zadostiučinění přihlédl k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k zásahu do práv původní žalobkyně došlo a princip proporcionality náhrady nemajetkové újmy použil správně tak, že zohlednil částky přiznané v jiných srovnatelných řízeních. Pokud však vycházel ze závěru vyjádřeného v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2019, sp. zn. 25 Cdo 4518/2018, o tom, že základní částka náhrady za duševní útrapy osoby blízké činí 20násobek průměrné mzdy v době úmrtí a částku 404 220 Kč odpovídající 20násobku průměrné mzdy v roce 2008 vzal jako pomyslný strop pro projednávanou věc, pak podle odvolacího soudu s přihlédnutím k tomu, že v nyní projednávané věci není odškodňována újma způsobená smrtí osoby blízké, ale jde o odškodnění toho, že původní žalobkyně ztratila očekávání v lepší zdravotní stav, lze výši náhrady spojit max. s 16násobkem průměrné mzdy. Promítnuto do poměrů v době rozhodování odvolacího soudu (kdy průměrná mzda činila 43 941 Kč), by tak přiměřeným zadostiučiněním za újmu vzniklou neoprávněným zásahem do práv původní žalobkyně měla být částka 700 000 Kč, tedy nad rámec již soudem prvního stupně přiznaných 300 000 Kč má žalobce nárok na dalších 400 000 Kč.

21. S ohledem na shora uvedené odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve výroku II. podle § 220 odst. 1 o. s. ř. změnil tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci 400 000 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku, jinak ho ve zbytku podle § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil.

22. Vzhledem k tomu, že odvolací soud částečně změnil rozhodnutí soudu prvního stupně, rozhodl znovu podle § 224 odst. 2 a § 142 odst. 3 o. s. ř. o nákladech řízení před soudem prvního stupně a jejich náhradu v celkové výši 136 890 Kč přiznal v řízení úspěšnému žalobci. Tato náhrada sestává z odměny advokáta za 10,5 úkonu právní služby učiněných v řízení před soudem prvního stupně (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby, vyjádření ze dne 6. 5. 2013, písemný závěrečný návrh ze dne 2. 3. 2015, 7 x účast na jednání soudu ve dnech 3. 9. 2010, 6. 6. 2012, 6. 3. 2013, 29. 1. 2014, 26. 2. 2014, 18. 2. 2015 a dne 5. 3. 2015, kdy došlo pouze k vyhlášení rozsudku), za 3 úkony právní služby učiněné v prvním odvolacím řízení (odvolání, vyjádření ze dne 12. 4. 2022 a účast na jednání dne 21. 11. 2022) a za 3 úkony právní služby učiněné v dalším řízení před soudem prvního stupně

(vyjádření ze dne 21. 4. 2023 a účast na jednání soudu ve dnech 22. 3. 2023 a 21. 4. 2023) po 3 100 Kč podle § 9 odst. 4 vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, dále ze 17 režijních paušálů po 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, vše se zvýšením o 21% DPH, z nákladů za znalečné za znalecký posudek prof. MUDr. Jindřicha Fínka, Ph.D., v částce 24 200 Kč a 1/2 nákladů za znalecký posudek prof. MUDr. Pavla Šlumpy ve výši 5 798,5 Kč a konečně z náhrady zaplacených soudních poplatků v celkové výši 45 000 Kč.

23. O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. a v odvolacím řízení úspěšnému žalobci byla přiznána náhrada nákladů řízení ve výši 10 228 Kč, sestávající z odměny za 2 úkony právní služby (vyjádření k odvolání, účast na jednání odvolacího soudu) po 3 100 Kč podle § 9 odst. 4 vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, a 2 režijních paušálů po 300 Kč podle § 13 advokátního tarifu, vše se zvýšením o 21% DPH, a náhrady soudního poplatku ve výši 2 000 Kč. Platební místo náhrady nákladů řízení je určeno podle § 149 o. s. ř.

Poučení:

Dovolání proti tomuto rozhodnutí lze podat za podmínek § 237 o. s. ř. ve lhůtě dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu prvního stupně. Přípustnost dovolání (§ 237 až 238a o. s. ř.) je oprávněn zkoumat jen dovolací soud.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může se oprávněný domáhat jeho splnění v exekucním řízení.

Praha 11. června 2024

Mgr. Jiří Čurda
předsedkyně senátu